

Aanpak effecten coronavirus

GEMEENTE STEENBERGEN

Middellange termijn aanpak van de effecten van de coronacrisis en een perspectief naar de toekomst!

1. Inleiding

Het is duidelijk dat de impact van deze coronacrisis fors zal zijn. Het kabinet spreekt zelfs van de grootste crisis die Nederland doormaakt sinds de Tweede Wereldoorlog. De gehele samenleving wordt geraakt.

De gezondheidszorg springt daarbij natuurlijk het meest in het oog. Dat het belang van de publieke gezondheid voorop staat is voor iedereen helder. De huidige maatregelen worden door vrijwel de gehele bevolking opgevolgd. De druk op de gezondheidszorg vlakkt op dit moment af, maar blijft hoog. Naarmate de crisis langer duurt, worden echter ook de gevolgen op andere vlakken zichtbaarder.

Sociaal-maatschappelijk en economisch gezien wordt de impact steeds groter. Door de verplichte sluiting van o.a. scholen, sportverenigingen, culturele instellingen en recreatievoorzieningen is de bewegingsvrijheid van veel mensen beperkt. Daarnaast wordt het kwetsbaarste deel van de bevolking hard geraakt. Denk daarbij aan mensen met een 0-uren contract, de toename van sociaal isolement en eenzaamheid bij ouderen, of een vergrote kans op huiselijk geweld. Maar ook kwetsbare leerlingen zien we een nog grotere achterstand oplopen door de sluiting van het (voortgezet) onderwijs. Het zoveel mogelijk thuis werken en thuis blijven doet daarnaast de druk in gezinnen toenemen, zeker die gezinnen met weinig (buiten) ruimte. En de toegenomen stress door het verlies van werk en inkomen, of de vergrote kans daarop neemt naarmate de crisis langer duurt alleen maar toe. Want ook de impact op de economie zal naar verwachting fors zijn. In maart heeft het CPB diverse scenario's geschetst. In de meest positieve scenario daalt de economische groei in 2020 met -1,2 en stijgt de werkloosheid naar 4,5% in 2021. In het meest negatieve scenario daalt de economie in 2020 met -7,3 en stijgt de werkloosheid naar 9,4% in 2021.

Wat kan de gemeente doen?

Deze crisis overstijgt het lokale niveau. Gemeenten krijgen waarschijnlijk een flinke groei in de kosten te zien, maar ook een aanzienlijke daling van verschillende inkomsten. Mogelijk ook daar waar de gemeente het meest van afhankelijk is, het Rijk. Het aantal mensen dat hulp nodig heeft neemt toe. Hetzelfde geldt voor de kosten van de zorg (denk alleen al aan de inzet van extra beschermingsmaatregelen). Maar ook de kosten voor de inzet van de Veiligheidsregio en GGD nemen toe. Tegelijkertijd zullen als gevolg van de maatregelen ook een aantal inkomsten dalen. Zo zijn er nog vele voorbeelden te noemen. De combinatie van al die effecten gaat de draagkracht van de individuele gemeenten te boven. Samen met alle gemeenten doet de gemeente Steenbergen een nadrukkelijk appèl op de Rijksoverheid om gemeenten hierin te ondersteunen en extra kosten te compenseren. De gesprekken hierover lopen op dit moment. Op het gebied van zorg, cultuur, sport, en participatie zijn reeds wat afspraken vastgelegd. Maar exacte bedragen zijn nog niet te geven en zullen in de komende weken en maanden duidelijker worden.

Dat betekent niet dat de gemeente niets kan doen. Integendeel. De gemeente is voor veel partijen een eerste aanspreekpunt, waardoor we snel zien waar de gevolgen van deze crisis zichtbaar worden. En als gemeente hebben we veel contacten met organisaties in de stad en dorpen die geraakt worden. Vanzelfsprekend is het ook zo dat we niet op alle vlakken kunnen voorkomen dat onze inwoners, bedrijven en instellingen door hun hoeven zakken. Daarnaast hebben we al snel een aantal maatregelen genomen. Onder andere heeft de gemeenteraad besloten een steunfonds beschikbaar te stellen. In dit document geven we de verschillende maatregelen die genomen zijn en richten we de kaders in voor de maatregelen die we nog willen nemen.

Noodhulp en/of herstel

Dit maatregelenpakket dient meerdere doelstellingen. Allereerst kijken we naar waar de nood echt aan de man is in de samenleving. Daar kan de gemeente door zeer gerichte ondersteuning helpen. Onze inzet is

daarbij vooral gericht om het voortbestaan van een organisatie of het behoud van werkgelegenheid of sociaal-maatschappelijke structuren, die onmisbaar zijn in onze stad. Wanneer deze maatregelen niet genomen worden, kunnen organisaties er aan onder door gaan en zijn we als samenleving een veelvoud van de kosten en maatschappelijke inzet kwijt aan een hersteloperatie. Vanzelfsprekend vragen we ook iets van de organisaties zelf. Daarnaast kijken we naar waar we als gemeente mogelijk herstel kunnen faciliteren. Denk hierbij aan het aanjagen van het maken van herstelplannen en directe financiering bij de verschillende lopende campagnes.

Maar, de gemeente kan niet alles. Inzet van de gemeente zal altijd gestoeld zijn op het uitgangspunt dat iedereen zijn steentje bijdraagt. We gaan er van uit dat veel organisaties, instellingen en bedrijven gebruik maken van de rijksregelingen. En waar mogelijk ook hun eigen reserves aanspreken. Ook vinden we het belangrijk dat iedereen in de gemeente meedoet waar het kan.

Maatregelenpakket middellange termijn

Kort na de eerste afgekondigde RIVM-maatregelen brachten we in de gemeente Steenberg al een beperkt pakket aan steunmaatregelen naar buiten. Dit eerste pakket aan maatregelen was met name gericht op de periode van de eerste weken. Veel rijksregelingen waren nog niet uitgewerkt. Veel bedrijven, instellingen en huishoudens verkeerden in directe liquiditeitsproblemen door het acuut wegvallen van omzet. Veel van de maatregelen gingen dan ook over het beschikbaar maken of houden van liquide middelen in die eerste weken. Zodat de periode tot aan het op gang komen van de rijksregelingen werd overbrugd.

Bij het vaststellen van dit maatregelenpakket voor de middellange termijn is een doorkijk gegeven in de te verwachten landelijke maatregelen en afspraken.

Met het nu voorliggende pakket aan maatregelen kijken we iets verder vooruit, namelijk van 1 mei tot aan 1 oktober 2020. We kiezen bewust voor deze periode, omdat de meeste maatregelen die nu van kracht zijn waarschijnlijk voor de periode tot ongeveer de zomer gelden of gaan gelden. Om aan te kunnen sluiten bij de reguliere cyclische producten voor een eventuele volgende afweging is tot 1 oktober waarschijnlijk voldoende. Met dit pakket weet de Steenbergse samenleving welk perspectief de gemeente biedt tot na de zomer. Primair is het door de raad ingestelde steunfonds hiervoor beschikbaar. We gaan er vooralsnog vanuit dat het Rijk het overgrote deel van de kosten gaat compenseren.

Na 1 oktober zal aansluiting worden gezocht bij de reguliere P&C cyclus. De Tussenrapportage 2020 is dan beschikbaar, de septembercirculaire van het Rijk is dan gepubliceerd en er is meer duidelijk over de meest waarschijnlijke maatschappelijke en economische scenario's. Zie hiervoor ook hoofdstuk 6. Doorkijk naar de lange termijn.

Inhoud

1. Inleiding.....	2
2. Algemene uitgangspunten middellange termijn.....	5
3. Overkoepelende uitgangspunten en maatregelen.....	8
3.1. Gemeente als inner van gemeentelijke heffingen.....	8
3.2. Gemeente als verhuurder van vastgoed.....	8
3.3. Gemeente als subsidiegever of verlener.....	9
3.4 Gemeente als leverancier van diensten.....	10
4. Sectorspecifieke uitgangspunten en maatregelen.....	11
4.1. Cultuur.....	11
4.2. Sport, evenementen en zwembaden.....	12
4.3. Zorg en sociaal maatschappelijk.....	14
4.4. Gemeenschapshuizen.....	15
4.5. Economie.....	16
4.6. Energietransitie.....	19
4.7. Onderwijs.....	20
4.8. Participatie en armoede bestrijding.....	21
4.9. Stedelijke ontwikkeling en wonen.....	24
5. Organisatie, bedrijfsvoering en dienstverlening.....	25
6. Financiën.....	25
7. Doorkijk naar de langere termijn.....	29

2. Algemene uitgangspunten middellange termijn

Het is goed om te beseffen dat het onmogelijk is om alle effecten van deze crisis te mitigeren. Er zullen de komende maanden in Steenbergse ondernemingen failliet gaan, mensen werkloos worden, organisaties omvallen of verenigingen stoppen. Dat kunnen wij als gemeente alleen niet voorkomen. Belangrijk is dat de gemeente een keuze maakt op welke organisaties / doelgroepen zij zich met name wil richten. En als er vanuit de gemeente ondersteuning komt gaan wij ervan uit dat organisaties werknemers (ook ZZP-ers) behouden en hun diensten blijven leveren, al dan niet in aangepaste vorm.

Zijn dit de traditionele organisaties waar vaak een groot deel van de Steenbergse banen zich nu bevindt of zijn dit de innovatieve startups die de werkgelegenheid van de toekomst mogelijk maken? Hoe kunnen we gebruik maken van de kansen die deze crisis, hoe erg ook, ons toch biedt door vernieuwingen versneld door te voeren? De maatschappij verandert door deze crisis, hoe kunnen we hier gebruik van maken? We hoeven immers niet perse terug naar hoe het was. Er zijn tientallen vragen die we ons kunnen stellen en waar we nu nog geen antwoord op hebben.

Om de getroffen ondernemers, maatschappelijke instellingen, stichtingen, verenigingen en inwoners te steunen bij het opvangen van de gevolgen van de coronacrisis heeft de gemeente Steenbergse een steunfonds in werking gezet van € 1.000.000,-. Het doel van het steunfonds is:

1. Steun te bieden waar als gevolg van de coronacrisis niet in de eerste levensbehoeften kan worden voorzien;
2. Steun te bieden waar het voortbestaan als gevolg van de coronacrisis in het geding is;
3. Steun te bieden waar de vitaliteit en leefbaarheid van de Steenbergse samenleving als gevolg van de coronacrisis onder grote druk komt te staan;
4. Steun te bieden om de gevolgen voor de Steenbergse samenleving ook op de middellange en lange termijn zoveel als mogelijk te beperken.

Het vaststellen en hanteren van een aantal uitgangspunten helpt om ook in de toekomst consistentie in gemeentelijk handelen te brengen:

1. Het steunfonds wordt alleen daar ingezet waar sprake is van een in de samenleving aantoonbare behoefte aan steunmaatregelen, als gevolg van de coronacrisis, sober en doelmatig;
2. Het steunfonds is een ultimatum remedium, waar steunmaatregelen vanuit de Rijksoverheid, provincie of andere fondsen niet voldoen;
3. De voorliggende uitgangspunten en maatregelen zijn aanvullend op de maatregelen die vanuit het Rijk worden opgesteld. We gaan er van uit dat Steenbergse organisaties, instellingen en burgers van deze maatregelen gebruik maken. Wel zullen deze maatregelen de komende weken en maanden ongetwijfeld nog regelmatig wijzigen. Dat betekent dat ook de maatregelen van de gemeente tussentijds kunnen of moeten wijzigen om zo effectief mogelijk te zijn;
4. Voor de middellange termijn hanteren wij de periode 1 mei tot 1 oktober. De nu voorgestelde maatregelen bieden geen zekerheid, garantie of uitkijk op de periode na 1 oktober. Dan sluiten we aan bij de reguliere P&C cyclus voor nieuwe keuzes;
5. Het steunfonds biedt steun aan initiatieven en maatregelen gericht op specifieke doelgroepen die vallen onder ondernemers, inwoners of maatschappelijke instellingen woonachtig of gevestigd in de gemeente Steenbergse.
6. Het steunfonds biedt steun bij aanpassingen die nodig zijn om aan de richtlijnen van de Rijksoverheid en/of de Veiligheidsregio te voldoen.
7. Het steunfonds biedt steun wanneer wel aanspraak gemaakt kan worden op andere afdoende regelingen, maar er geen zicht is op tijdige uitkering van deze steun voor de aanvragers die een beroep doen op deze maatregel; indien bij aanvragers sprake is van dusdanig acute nood kan het steunfonds via deze maatregel voorzien in een voorschot op deze uitkering.

8. Per doelgroep kijken we niet alleen naar wat de maatregelen zijn die het Rijk voorstelt, maar ook naar wat overige partijen doen. Zodat we daar goed bij aan kunnen sluiten. Denk daarbij aan banken, vastgoedeigenaren, organisaties en instellingen zelf;
9. Het is niet de bedoeling om maatregelen te stapelen. Waar dit wel gebeurt en het leidt tot ongewenste effecten passen we dat aan (maatwerk). Zo is het niet de bedoeling dat organisaties door gebruik te maken van onze hulp zwarte cijfers schrijven of reserves aanvullen. Sterker nog, we verwachten ook dat reserves aangesproken worden;
10. Ondersteuning vanuit de gemeente is geen gift zonder eisen of randvoorwaarden. Het moeten levensvatbare bedrijven, instellingen en organisaties zijn.
11. Waar mogelijk, verwachten we ook echt iets terug voor de steun. Dit leggen we per situatie vast en vragen organisaties hier ook maatschappelijk verantwoording over af te leggen.
12. Het steunfonds is in beginsel niet bedoeld voor leniging van de nood van individuele inwoners of ondernemers. In bijzondere gevallen kan het college besluiten tot een individuele maatregel.

We kijken waar de hulp die we als gemeente kunnen bieden het meest effectief zal zijn. Gezien de rol en positie van de gemeente, gaat het daarbij vaak om het leveren van een bijdrage in:

- Het verkleinen van de vaste lasten;
- Het verlenen van directe financiële steun in acute gevallen;
- Het aanpassen van publieke of private prestatieafspraken (subsidies en contracten);
- Het bestendigen van continuïteit bij Steenbergse bedrijven;
- Het ondersteunen met kennis en expertise van vrijwilligersorganisaties en verenigingen in ons maatschappelijk middenveld.

Overigens blijft de gemeente vanzelfsprekend haar reguliere werk uitvoeren. Hiermee bieden we ook zekerheid en continuïteit voor burgers, organisaties en instellingen in de gemeente. We blijven immers uitkeringen verstrekken, opdrachten verlenen of dingen inkopen. Wel kan het zijn dat we hier en daar accenten verschuiven.

De huidige situatie biedt, hoe gek dat wellicht klinkt, ook kansen. Transities die al ingezet waren, worden immers mogelijk versneld als gevolg van veranderende omstandigheden.

Te nemen maatregelen

Het college is bevoegd maatregelen ten laste van het steunfonds in te stellen. In de afgelopen tijd is en de komende tijd wordt het beeld over de gevolgen van deze crisis op de Steenbergse samenleving verder opgebouwd. Op dit moment kunnen we dan ook nog niet volledig inschatten welk beroep op de gemeente wordt gedaan, of in welke behoefte dient te worden voorzien, niet in omvang of aantallen. We weten ook nog niet waar de pijn van de coronacrisis – uiteindelijk – het meest gevoeld wordt, en waar dus straks de steun van de gemeente het meeste nodig is. Afhankelijk daarvan zal het college maatregelen nemen.

Waar mogelijk leggen we verbindingen tussen steunmaatregelen, verbinden we maatschappelijke initiatieven en stimuleren we (sociaal) ondernemerschap door wederkerigheid. Zo versterken we met een samenhangend pakket maatregelen de economische en sociale infrastructuur.

Risico's

Zoals gezegd weten we nog niet wat er op ons afkomt. We formuleren voor dit steunfonds uitgangspunten met een open einde en dit vormt een risico voor de financiële reserves van de gemeente. We streven naar een doelmatige en sobere besteding van de beschikbare middelen. Iedere nieuwe steunmaatregel wordt afgewogen in verhouding tot alle andere tot dan toe genomen steunmaatregelen en de tot dan toe bestede middelen uit het steunfonds. We stellen bij iedere nieuwe maatregel de volgende vragen:

1. Hoeveel is er al besteed uit het steunfonds en waaraan?

2. Wat is de toegevoegde waarde van deze steunmaatregel ten opzichte van de al genomen maatregelen?
3. Hoeveel mag deze steunmaatregel ons kosten?
4. Hoe zorgen we voor een doelmatige inzet van de maatregel?
5. Hoe voorkomen we oneigenlijk gebruik?

Algemene uitgangspunten financiering en bekostiging middellange termijn

De aanvullende kosten vanwege de coronacrisis kunnen niet zomaar worden opgevangen binnen de gemeentebegroting. De aanpak en gevolgen van de crisis zijn een landelijk zorgpunt. Dit is een crisis die de gemeentelijke begroting te boven gaat. Zowel in sociaal-maatschappelijke zin, als in financiële zin. Daarmee is het ook logisch dat waar deze crisis extra kosten met zich mee brengt, deze kosten zoveel als mogelijk voor rekening van het Rijk komen. De mogelijkheden voor het genereren van eigen middelen zijn voor een gemeente erg beperkt. Voor een fors deel van de inkomsten zijn we afhankelijk van het Rijk. We doen in dit geval dus een moreel appèl op het Rijk om de kosten die samenhangen met deze crisis te bekostigen. Dit kan bijvoorbeeld door aanpassing van het accres. We hanteren de volgende uitgangspunten bij de te maken kosten in het kader van de crisis als gevolg van het coronavirus. Deze manier van kijken helpt om onderscheid te maken in wat binnen de reguliere scoop van de gemeente ligt en daar waar we een appèl op het Rijk mogelijk legitiem is.

- Incidentele meerkosten: Als het gaat om (werkelijke) kosten die voortvloeien uit de uitvoering van landelijke noodmaatregelen of vanwege landelijke afspraken (bijv. doorbetaling zorgaanbieders) dan gaan we er van uit dat deze incidentele kosten apart worden gedeclareerd aan het Rijk. Er is dan feitelijk sprake van voorfinanciering voor het Rijk door de gemeente.
- Structureel hogere kosten: Als het gaat om structureel hogere uitgaven voor bestaande taken van de gemeente zou compensatie via het gemeentefonds of specifieke regelingen moeten plaatsvinden. Denk hierbij aan onderwerpen als BUIG, Wmo, Jeugd, de financiële doorwerking van vertraging van investeringen en projecten, lagere baten (toeristenbelasting) etc. Indien compensatie vanuit het Rijk uitblijft, is het noodzakelijk om te kosten binnen de beschikbare middelen van de gemeente Steenbergen te dekken.
- Kosten van lokale maatregelen: Als het gaat om kosten van lokale maatregelen voor de korte termijn en middellange termijn dan gaan we ook uit van een vorm van compensatie door het Rijk. Het steunfonds dat door de gemeenteraad is ingesteld dekt de te maken kosten in eerste instantie. Wanneer dekking vanuit het Rijk uitblijft is de dekking vanuit het steunfonds dus georganiseerd.

Monitoring en verantwoording

Met dit pakket wordt de Steenbergse samenleving in de breedte ondersteund. Er zijn overkoepelende en sectorale uitgangspunten benoemd. Het is belangrijk om de uitgaven door de maatregelen goed te monitoren en te rapporteren via de reguliere wegen van de P&C cyclus. Naast de reguliere verantwoording zullen de organisaties, die ondersteuning hebben gekregen, gevraagd worden om maatschappelijk verantwoording af te leggen. Op die manier kunnen inwoners en organisaties uit Steenbergen kennis nemen van de wijze waarop de ondersteuning is ingezet en welke inspanningen er zijn gepleegd door organisaties om deze crisis met de extra ondersteuning door te komen.

3. Overkoepelende uitgangspunten en maatregelen

3.1. Gemeente als inner van gemeentelijke heffingen

Lokale heffingen zoals leges en precario maken voor veel private organisaties een belangrijk onderdeel uit van de vaste lasten. Waar op korte termijn reeds uitstel van betaling is verleend, is het nu de vraag in hoeverre de gemeente ook daadwerkelijk vrijstelling verleent van deze lokale heffingen én van welke lokale heffingen. We hanteren hierbij de volgende uitgangspunten.

Uitgangspunten

- Indien door een besluit van de overheid in een bepaalde sector er geen activiteiten plaats kunnen vinden, zal de gemeente voor die activiteiten coulant zijn met het heffen van precario of het opleggen van leges;
- Omdat de horeca een sector is dat zwaar is getroffen wordt ervoor gekozen om de precario tot 1 oktober niet op te leggen.
- Waar geen sprake is van een overheidsverbod, worden lokale heffingen gewoon geheven. Denk daarbij aan precario voor kabels & leidingen en markt- en reclamegelden voor marktlieden die nog wel staan;
- Heffingen waarbij de gemeente een opgelegde belasting volledig terugbetaalt aan samenwerkingsverbanden van ondernemers blijven overeind. De gemeente is hierin immers niets meer dan een 'doorgeefluik'. Denk hier aan de reclamebelasting. Mocht het samenwerkingsverband van ondernemers anders voorstellen wordt hier naar gekeken;
- Heffingen die zijn gebaseerd op basis van daadwerkelijke omzet of per persoon per nacht (zoals toeristenbelasting) veranderen niet. Nu er in een aantal sectoren geen omzet gemaakt wordt, wordt er immers ook geen belasting geheven. Eventueel reeds betaalde voorschotten worden achteraf verrekend met de werkelijk te betalen belasting op basis van omzet.

Maatregelen

1. Niet innen (of terug betalen) van precario voor terrassen tot 1 oktober;
2. Niet innen (of terug betalen) van leges en precario voor evenementen, die door een overheidsverbod geen doorgang konden vinden, voor zover deze niet reeds gedekt worden door een verzekering van de organisator;

Financiële consequenties

- Niet innen precario voor terrassen (vanwege gedwongen sluiting): € 18.000 per jaar middels een éénmalige oplegging.
- Niet innen leges en precario bij evenementen tot en met 1 september: maximaal € 3.500.
- Markt en reclamegelden van marktlieden die geen gebruik maken van hun standplaats: Tot aan 1 oktober maximaal € 2.500,--.

3.2. Gemeente als verhuurder van vastgoed

Een groot deel van de vaste lasten van organisaties in de Steenbergse samenleving bestaat uit huur. Als gemeente zijn wij verhuurder van verschillende accommodaties aan maatschappelijke organisaties.

Uitgangspunten

- De gemeente levert een bijdrage in het behoud van bestaansrecht van huurders van gemeentelijke accommodaties, waarbij insteek is dat huurders zelf ook ter zake een verantwoordelijkheid hebben en nemen;
- We maken zoveel als mogelijk gebruik van generieke maatregelen om complexe maatwerkoplossingen te voorkomen en om gelijksoortige accommodaties zoveel als mogelijk op eenzelfde wijze te behandelen;
- Bij maatschappelijke partners met afdoende reserves en weerstandsvermogen doen we een dringend beroep geen aanspraak op de regeling te maken;
- Maatregelen zijn uitsluitend van toepassing op gemeentelijk vastgoed dat wordt verhuurd en waar sprake is van een aan de gemeente verschuldigde huursom;
- Indien door een besluit van de overheid geen gebruik gemaakt kan worden van een gemeentelijke accommodatie vindt restitutie van de huur plaats van de maanden maart, april en mei 2020;
- Waar onderliggende financieringsstromen niet veranderen, vindt ook geen restitutie van de huur plaats. Zo komen scholen niet in aanmerking voor een restitutie van de huur van de sportaccommodaties omdat de vergoeding voor de schoolsport die zij ontvangen vanuit de Rijksoverheid of gemeente niet verandert;
- Waar huursommen worden doorgelegd aan derden, zoals bijvoorbeeld vanuit sporthallen aan sportverenigingen, kan alleen aanspraak gemaakt worden op restitutie van de huursom als kwijtschelding van huur wordt gegeven aan derden.
- Verrekening van de restitutie vindt pas plaats, zodra de periode van de gedwongen sluiting van de accommodatie voorbij is.

Maatregelen

1. Aan huurders van gemeentelijk vastgoed een restitutie van de huur van de maanden maart, april en mei 2020 toe te kennen voor die organisaties en instellingen die niet op reguliere wijze hun werkzaamheden hebben kunnen doorzetten door bijvoorbeeld gedwongen sluiting of opgelegde beperkingen.
2. De termijn van uitstel van betaling voor huurnota's voor gemeentelijke gebouwen verlengen tot 1 oktober 2020 indien geen gebruik kan worden gemaakt van de accommodatie.

Financiële consequenties

Op basis van de gestelde uitgangspunten is een vertaling nodig naar de effecten daarvan voor de verschillende huurders van gemeentelijk vastgoed. De omvang van de toe te kennen compensatie voor de periode van noodgedwongen sluiting van accommodaties moet nog worden berekend, te berekenen vanaf 1 maart. De definitieve kosten zullen afhankelijk zijn van de einddatum van de noodgedwongen sluiting, vooralsnog hanteren we een p.m. post, ook omdat er naar verwachting organisaties zijn die conform de uitgangspunten ook een deel van hun reserves moeten kunnen aanspreken.

3.3. Gemeente als subsidiegever of verlener

Eerder is al bepaald dat we lagere prestaties accepteren voor subsidies.

Uitgangspunten

- De algemene lijn is dat we bij subsidies een lagere prestatie accepteren als gevolg van de huidige crisis en genomen maatregelen vanuit de Rijksoverheid. Praktisch gezien volgt geen nieuwe beschikking, acceptatie vindt plaats via de reguliere verantwoording.;
- Er zijn ook organisaties waar meer inzet wordt gevraagd als gevolg van de crisis. Deze inzet kan leiden tot een hogere definitieve vaststelling van de subsidie t.o.v. de begroting;
- We accepteren een lagere prestatie maar we gaan er wel vanuit dat ontvangers van subsidie een maximale inspanning leveren om andere, vergelijkbare activiteiten te verrichten binnen de grenzen van de (wettelijke) mogelijkheden. Deze uitgangspunten worden gespecificeerd bij de beschrijving van de doelgroepen.
- We accepteren uitstel van betaling tot 1 oktober 2020 op verstrekte leningen aan maatschappelijke instellingen en verlengen de terugbetalingstermijn met het aantal maanden van uitstel.

Maatregelen

1. Zie specifieke doelgroepen zoals sport, zorg en sociaal maatschappelijk, evenementen en cultuur;
2. Met subsidieontvangers die meer dan € 500.000 ontvangen gaan we het individuele gesprek aan om recht te doen aan de bijzondere omstandigheden en deze goed in beeld te krijgen, en zowel juridisch als financieel goede afspraken te maken.

Financiële consequenties

De bestaande begroting is leidend, tenzij er expliciet een andere maatregel wordt vastgesteld.

3.4 Gemeente als leverancier van diensten

We trekken in eerste instantie de lijn van de korte termijn door: een normale bedrijfsvoering van zowel ondernemingen als overheden staat voorop. De gemeente betaalt voor daadwerkelijk geleverde diensten en stuurt facturen voor daadwerkelijk geleverde diensten. Daarbij verlengen we de termijn voor het hanteren van de lijn dat we uitstel van betaling van facturen accepteren tot 31 augustus 2020.

Uitgangspunten

- Bestaande contracten worden gerespecteerd;
- Inzetten op behoud van bestaande samenwerking met contractanten waar mogelijk;
- Het in de korte termijn aanpak uitgesproken uitgangspunt van 'betaling naar geleverde diensten' is leidend waar het gaat om diensten die door de gemeente worden geleverd. Indien dit tot ongewenste neveneffecten leidt wordt per sector maatwerk geleverd dan wel geaccepteerd.

Maatregelen

1. Niet van toepassing

Financiële consequenties

- Niet van toepassing

4. Sectorspecifieke uitgangspunten en maatregelen

4.1. Cultuur

Inleiding

De cultuursector wordt niet alleen op de korte termijn, maar ook de middellange termijn hard geraakt door de genomen maatregelen van het kabinet. In analyses is zichtbaar dat instellingen in deze crisis geraakt worden doordat enerzijds inkomsten uit (ticket) verkoop, horeca-inkomsten en zaalverhuur teruglopen, en anderzijds ook private sponsors hun bijdragen heroverwegen of stoppen omdat zij ook geraakt worden door de crisis. Een bijkomend probleem is dat er veel onzekerheid leeft in de sector, onder meer over hoe hun financiers (anders dan gemeente) omgaan met prestatie-eisen van subsidies.

Landelijke maatregelen

Op 15 april 2020 kondigde Minister van Engelshoven aanvullende steunmaatregelen aan voor de cultuursector. Hiervan is 30 miljoen gericht op lokale instellingen/organisaties, die de opdrachtenstroom richting ZZP'ers en andere instellingen weer op gang kunnen brengen. Aanspraak op deze middelen is waarschijnlijk niet voor de cultuurinstellingen van Steenbergen van toepassing.

Uitgangspunten

- Conform de algemene lijn accepteert de gemeente een lagere prestatie waar dit als gevolg van de door de overheid gedwongen sluiting leidt tot mindere prestaties, zonder dat dit gevolgen heeft voor de hoogte van de subsidie zoals die over 2020 was vastgesteld;
- Eventuele kwijtschelding of korting op de huur blijft alleen in stand wanneer de realisatie van de organisatie in 2020 hier aanleiding toe geeft. Indien nodig verrekent de gemeente de nu gegeven restitutie of korting bij de definitieve vaststelling van de subsidie;
- Aanvullende inzet van de gemeente richt zich met name op dat deel van de sector waar veel zelfstandigen zijn of kleine collectieven.

Maatregelen

1. Accepteren van een lagere subsidieprestatie als gevolg van de sluiting van de overheid bij projectsubsidies.
 - Aanvullend op het algemene uitgangspunt kunnen ook in projectsubsidies die subsidiabele kosten die reeds gemaakt zijn worden vergoed, ook indien het project niet meer kan worden uitgevoerd door de coronacrisis;
 - Alle betrokken partijen die reeds voor de crisis ingehuurd zijn voor de totstandkoming van het project (kunstenaars, freelancers, etc.) worden gewoon betaald, ook als een bijdrage door hen niet geleverd kan worden door de coronacrisis.
 - Voor de aanvragen die worden ingediend voor de periode na de 'intelligente lockdown' geldt dat de mogelijke invloed van het coronavirus op de uitvoerbaarheid van het project niet wordt meegenomen in de beoordeling. Dit is van belang om onzekerheden en onduidelijkheden weg te nemen en de drempel tot aanvragen te verlagen.
2. Ondersteuningsmiddelen cultuur

Organisaties zullen worden geholpen door het behoud van hun subsidie en eventuele (gedeeltelijke) compensatie van hun huur. Het blijft mogelijk dat er (kleinere) culturele en erfgoedorganisaties zijn die van groot belang geacht worden, niet of onvoldoende gebruik kunnen maken van bestaande regelingen. Mogelijk voorbeeld hiervan is niet-gesubsidieerde organisaties. Door haar unieke karakter heeft de sector beperkte toegang tot formele regelingen. Dit geldt ook voor de ZPP'ers actief zijn in de sector. Zij worden op dit moment niet betaald en vallen door hun unieke arbeidssituaties vaak buiten rijksregelingen. We houden contact met de diverse culturele verenigingen om te horen waar zij tegenaan lopen en welke maatregelen voor hen passend zijn.

Financiële consequenties

1. Budgetneutraal, subsidies reeds opgenomen in begroting.
2. Ondersteuningsmiddelen cultuur: € 25.000.

4.2. Sport, evenementen en zwembaden

Inleiding

Evenementen kunnen als gevolg van het landelijk verbod in ieder geval tot zeker 1 september 2020 geen doorgang vinden. Daarna is onzeker of en op welke manier evenementen de maanden erna kunnen plaatsvinden. Sommige organisatoren kunnen hun evenement kosteloos annuleren, andere organisatoren zijn (soms aanzienlijke) verplichtingen aangegaan. Ook zal het op een later moment plaats laten vinden van een evenement niet altijd zonder financiële consequenties zijn. Het ligt in de lijn der verwachting dat er ook evenementenorganisatoren zullen zijn die in eerste instantie geen subsidie hebben aangevraagd voor hun evenement, maar alsnog bij de gemeente aan gaan kloppen vanwege de soms schrijnende (financiële/organisatorische) situaties die door het verbod op evenementen ontstaat.

Sportverenigingen en sportinstellingen zijn ook gedwongen gesloten. Een groot deel van de sportclubs betaalt huur voor de accommodatie aan de gemeente. Zoals aangegeven in de algemene uitgangspunten, zal de huur niet betaald hoeven worden dan wel gerestitueerd worden in de periode dat de accommodatie gesloten is. Het is niet ondenkbaar dat sportverenigingen ondanks de huurcompensatie (niet voor alle verenigingen) als gevolg van het wegvallen van inkomsten door staken van activiteiten en sluiting van hun clubhuis financieel in de problemen gaan komen. Zo zullen er horeca inkomsten misgelopen worden, welke voor een aantal verenigingen een substantiële drager in de begroting zijn. Daarnaast zijn er ook sportverenigingen die in het verleden een eigen sportaccommodatie hebben bekostigd of die in het verleden eigendommen van de gemeente hebben overgenomen en geprivatiseerd zijn. Ook deze verenigingen kunnen als gevolg van de crisis financieel zodanig in de problemen komen dat hun voortbestaan in gevaar komt. Tegelijkertijd is het bij veel verenigingen wel zo dat leden hun contributie blijven betalen.

Met de sportverenigingen houden we steeds contact. Als daar aanleiding voor is, gaan we met hen in gesprek over passende maatregelen. Die kunnen voor alle verenigingen gelden, maar soms ook betrekking hebben op een individuele situatie, waarvoor een maatwerkoplossing wordt getroffen.

Ook de buiten zwembaden van de gemeente kennen onzekere tijden. Bij handhaving van de maatregelen groeit het risico dat de inkomsten voor het jaar 2020 sterk afnemen. Door het organiseren van voldoende ruimte kunnen minder klanten gelijktijdig worden ontvangen. Door de maatregelen kunnen extra kosten gemaakt worden om te voldoen aan de regelgeving van bijvoorbeeld de 1.5 meter afstand regel. Er wordt een scenarioverkenning uitgewerkt en een apart uitwerking aan het college en raad overhandigd.

Landelijke maatregelen

De toegang tot de TOGS-regeling is uitgebreid zodat ook sportverenigingen en -stichtingen en bijvoorbeeld zwembaden en fitnessclubs via Economische Zaken een eenmalige tegemoetkoming van € 4.000,- euro kunnen ontvangen. Daarnaast is er voor sportverenigingen een tegemoetkoming voor huurkosten.

Uitgangspunten evenementen

- Evenementen die niet plaatsvinden betalen geen leges/hebben recht op restitutie van reeds betaalde leges;
- Als een evenement verplaatst wordt en in afgeslankte vorm doorgaat én de gevolgen dusdanig zijn dat het bestaansrecht van de organisator in het geding komt, kan worden afgeweken van de reguliere lijn t.a.v. het subsidiabel percentage van de begroting van een evenement;
- Als een gesubsidieerd evenement geannuleerd wordt, maar al kosten heeft gemaakt, vergoeden we deze op voorwaarde van een maximale inspanningsverplichting om ook compensatie te krijgen vanuit een verzekering.

Uitgangspunten sport

- We compenseren sportverenigingen voor de huur die zij in de periode van noodgedwongen sluiting van de sportaccommodatie verschuldigd zijn aan de gemeente;
- Commerciële sportaanbieders worden aangemerkt als ondernemers en kunnen geen beroep doen op onderstaande maatregelen voor sport. Zij kunnen als ondernemer een beroep doen op steunmaatregelen die voor ondernemers worden uitgewerkt;
- Sportverenigingen die huren van een commerciële aanbieder gaan zelf in gesprek met deze aanbieder;
- Waar de bestaanszekerheid van verenigingen in het geding komt leveren we maatwerk. Eventueel maatwerk wordt toegepast als middel om bestaanszekerheid te garanderen, niet als compensatie voor gederfde inkomsten.

Maatregelen

1. Niet innen van leges voor evenementen die door overheidsverbod geen doorgang konden of nog kunnen vinden;
2. Maatwerk toepassen bij verstrekte subsidies aan evenementen die geen doorgang vinden dan wel in afgeslankte vorm plaats vinden. Hierbij geldt een maximale inspanningsverplichting om ook compensatie te krijgen vanuit bijvoorbeeld de verzekering;
3. Aanpassing van subsidiabel percentage van de begroting van 33% tot 50% indien noodzakelijk voor voortbestaan van de organisatie;
4. Waar van toepassing, niet innen van huur voor gemeentelijke sportaccommodaties;
5. Ondersteuningsmiddelen sport beschikbaar stellen, van waaruit maatwerk geleverd kan worden aan sportverenigingen. Dit maatwerk is er op gericht om het bestaansrecht van verenigingen te waarborgen.
6. Voor de buiten zwembaden zal een aparte scenarioverkenning gedaan worden in relatie tot de coronamaatregelen.

Financiële consequenties

- Kwijtschelding leges: de gedeerde inkomsten bedragen maximaal € 3.500 berekend tot 1 september 2020;
- Het niet terugvorderen van subsidies levert geen financieel nadeel op aangezien deze subsidies al in de begroting zijn opgenomen; Binnen huidige begroting;
- Ondersteuningsmiddelen sport: € 15.000.
- Extra kosten en/ of minder inkomsten buiten zwembaden kan zorgen voor een grotere dekking van de zwembaden in de begroting dat verwacht. Dit is nu nog niet in te schatten.

4.3. Zorg en sociaal maatschappelijk

Inleiding

In de achterliggende maanden is onze inzet er op gericht geweest dat de zorg aan cliënten doorloopt, al wordt deze (in overleg) tijdelijk vanwege de RIVM richtlijnen anders ingevuld. We willen niet dat er zorgvormen en organisaties verloren gaan die we straks weer nodig hebben. Deze zorgcontinuïteit borgen we door voor de middellange termijn de zorgbedrijven overeind te houden. De afgelopen tijd zijn landelijk intensieve gesprekken gevoerd om te komen tot afspraken en werkwijzen over de financiering van de zorg. Dit heeft geleid tot landelijke richtlijnen, waarbij beroep wordt gedaan op gemeenten om daar in de uitvoering zo dicht als mogelijk bij in de buurt te blijven. Zorginstellingen werken vaak voor meerdere, soms tientallen gemeenten. Het is dan ondoenlijk en buitengewoon onoverzichtelijk als gemeenten verschillende eisen stellen aan dezelfde instelling, terwijl in deze fase de zorglevering voorop moet staan.

Op dit moment werken zorginstellingen hard om de zorg voor hun cliënten zo veel als mogelijk op peil te houden. Zij zien zich echter geconfronteerd met extra kosten vanwege veiligheid (bijv. desinfecterende middelen) of zorgmiddelen voor het op alternatieve wijzen kunnen aanbieden van de zorg. Soms is het niet mogelijk om de zorg zoals normaal, omdat voldoende fysieke afstand niet kan worden geborgd, bijvoorbeeld bij het aanbieden van groepsactiviteiten. Aanbieders zoeken dan naar alternatieve vormen of aanpassingen in de groepsgrootte of verplaatsen activiteiten naar de buitenlucht. Door de bank genomen is veel creativiteit zichtbaar. Zo bezien zijn er aanbieders, waarvan de zorglevering volledig doorgang vindt of met beperkte aanpassingen. Er zijn ook aanbieders die als gevolg van corona te kampen hebben met vraaguitval, gedeeltelijk of zelfs helemaal, terwijl de vaste kosten wel doorlopen. Voor deze aanbieders is financiële ondersteuning nodig voor het borgen van continuïteit.

In het gemeentelijke zorglandschap zien wij dat de meeste jeugdzorgaanbieders ook een relatie hebben met de zorgverzekeraars. Om eenduidigheid te bewerkstelligen rondom de financiële maatregelen en om de administratieve uitvoering zo eenvoudig als mogelijk in te kunnen richten, is ervoor gekozen voor deze aanbieders ook aan te sluiten op de regeling van de Zorgverzekeraars Nederland. Op dit moment vinden in de landelijke afspraken nog diverse aanscherpingen plaats. Bijvoorbeeld als het gaat om de (volgorde van) toepassingen in regelingen als de TOZO, TOGS of NOW enerzijds, en omzetfinanciering anderzijds. Als er aanvullende regelingen komen vanuit het ministerie voor de gemeentelijke zorgmarkt dan zullen wij ook onze uitwerking daarop aanpassen waar dat nodig is om een heldere toepassing te vergroten.

Maatregelen

1. In de Wmo en Jeugdzorg werken we vooral met resultaatfinanciering. Dat betekent dat niet de omvang van de geleverde inspanning basis is voor de bekostiging, maar het bereikte resultaat. De financiering op basis van geïndiceerde resultaatafspraken loopt gewoon door, ook wanneer het te bereiken resultaat door de landelijke maatregelen niet (tijdig) haalbaar is.

2. De beperkingen in het fysieke verkeer tussen mensen speelt ook parten in het zogenaamde doelgroepenvervoer. Dit zorggerelateerde deel van de vervoerssector ziet als gevolg van de beperkingen in de zorgsector hun omzet direct dalen. We betalen de vervoerders een vergoeding op basis van de in redelijkheid te verwachten omzet zonder corona.
3. De gemeente laat WijZijnTraverse extra taken en inspanningen verrichten. Waar mogelijk dekken we deze uit lopende subsidies.

Financiële consequenties

In lijn met landelijke afspraken geven we uitwerking aan financiering ten behoeve van continuïteit in de zorg en de compensatie van meerkosten als gevolg van corona. Het Rijk heeft aangegeven in deze compensatie te voorzien, in elk geval als het gaat om de expliciete meerkosten.

4.4. Gemeenschapshuizen

Inleiding

De gemeenschapshuizen zijn belangrijke ontmoetingsplekken om de leefbaarheid in stad en dorpen te faciliteren. Met de coronacrisis zijn de gemeenschapshuizen tot en met 1 juni 2020 verplicht gesloten. Zij zien hun inkomsten door verhuur en ondersteunende horeca volledig wegvallen, terwijl vaste lasten blijven doorlopen. In de meeste gevallen is er nog voldoende buffer om enkele maanden op te kunnen vangen door reserves of vrij besteedbaar eigen vermogen in te zetten. Vanuit de NOW-regeling kunnen eventuele personeelslasten tot maximaal 90% worden opgevangen. Het is duidelijk dat in de komende maanden niet direct weer alle activiteiten mogen doorgaan. Daardoor zal voor een nog langere periode sprake zijn van inkomstenderving.

Om de gemeenschapshuizen voor de gemeente te behouden is het noodzakelijk de nodige ondersteuning te bieden. De gemeenschapshuizen zullen zeker ook een belangrijke rol spelen om ook na corona de sociale infrastructuur te ondersteunen.

De gemeenschapshuizen zijn niet in staat om de gemiste inkomsten op een later tijdstip terug te verdienen omdat zij vooral een maatschappelijk doel dienen. Dit legt een extra druk op de zwaar belaste vrijwilligersbesturen.

Landelijke maatregelen

Op dit moment zijn voor voorzieningen zoals gemeenschapshuizen geen landelijke maatregelen bekend. De verwachting is ook dat deze er niet snel zullen komen. Wel wordt het aantal organisaties dat toegelaten wordt tot de TOGS-regeling regelmatig uitgebreid en zijn er lobby's op gang om ook wijk- en buurtcentra hiervoor in aanmerking te laten komen.

Uitgangspunten

- Inzet is gericht op het behoud van de gemeenschapshuizen en vrijwillige besturen;
- Gemeenschapshuizen en hun besturen helpen bij het, indien van toepassing, indienen van aanvragen voor één van de rijksregelingen. Zo kunnen zij voor hun personeel terecht bij de NOW;
- Ondersteuning vindt plaats in de vorm van kwijtschelding van de huur van de maanden maart, april en mei 2020;
- Geen vast bedrag per wijkcentrum, maar maatwerk wat nodig is.

Maatregelen

Waar de bestaanszekerheid van gemeenschapshuizen in het geding komt leveren we maatwerk. Eventueel maatwerk wordt toegepast als middel om bestaanszekerheid te garanderen, niet als compensatie voor gederfde inkomsten.

Financiële consequenties

- Reservering instellen van maximaal € 100.000.

4.5. Economie

Inleiding

De corona-maatregelen hebben grote effecten op het functioneren van de economie. Bepaalde sectoren hebben door verminderde omzet problemen om hun vaste lasten te betalen en verkeren vrij snel in liquiditeitsproblemen. Dit sijpelt door in de volle breedte van de economie. In maart heeft het CPB diverse scenario's geschetst. In de meest positieve scenario daalt de economische groei in 2020 met -1,2 en stijgt de werkloosheid naar 4,5% in 2021. In het meest negatieve scenario daalt de economie in 2020 met - 7,3 en stijgt de werkloosheid naar 9,4% in 2021.

Niet alle bedrijven zullen deze crisis overleven; dat hoort bij de dynamiek van de economie. We kunnen nu echter wel inzetten op het door deze periode heen helpen komen van perspectievolle bedrijven zodat continuïteit van werkgelegenheid zoveel mogelijk wordt ondersteund en tegelijkertijd werken aan veranderingen die nodig zijn om in de periode hierna in een nieuwe economische werkelijkheid duurzaam actief te kunnen zijn.

De aanpak van de korte termijn bestond voor een belangrijk deel uit de oprichting van een noodfonds. We zijn hiermee in staat geweest op zeer korte termijn ondernemers te ondersteunen met extra liquide middelen, in afwachting van de rijksregelingen. We zien dat inmiddels de Rijksregelingen (TOGS, TOZO, NOW) operationeel zijn.

Landelijke maatregelen

Er is een breed pakket aan maatregelen op economisch gebied georganiseerd direct naar de impact van de crisis. Een tweede tranche aan economische steunmaatregelen is 20 mei 2020 gepresenteerd. Grof samengevat bestaan deze regelingen uit:

- Een tegemoetkoming inkomsten, vaste lasten en salarissen (NOW, TOGS, TOZO- regelingen);
- Uitstel van betaling van belastingen;
- Versoepeling van kredieten (B-MKB regeling, GO, KKC, COL, overbruggingsleningen etc.)
- MKB-ondernemers in onder meer de horeca, recreatie, evenementen, kermissen, podia en theaters krijgen – bovenop de tegemoetkoming loonkosten (NOW) – een belastingvrije tegemoetkoming van het ministerie van EZK om hun vaste materiële kosten te kunnen betalen. Bedrijven krijgen afhankelijk van de omvang van het bedrijf, de hoogte van de vaste kosten en de mate van omzetsderving (minimaal 30 procent) een tegemoetkoming voor hun vaste lasten tot een maximum van 20.000 euro voor de komende drie maanden.

Uitgangspunten

- We gaan er vanuit dat ondernemingen primair gebruik maken van de beschikbare Rijksregelingen;

- Behoud van werkgelegenheid gedurende de maatregelen periode;
- We gaan er vanuit dat ondernemingen in eerste instantie de noodzakelijke extra financiële ruimte regelen via hun reguliere kredietverstrekker;
- We constateren dat er andere partijen zijn die initiatieven ontplooiën op het gebied van online leren, matching van arbeidsmarktvragestukken, lokale bestel- en bezorgplatforms e.d.;
- We hebben er veel belang bij dat bovenstaande mogelijkheden zoveel mogelijk en snel worden benut. We zien voor onszelf een actieve rol om Steenbergse partijen hierbij zoveel mogelijk te stimuleren en faciliteren;
- We gaan er vanuit dat het beperken van de schade van deze crisis in een ieders belang is. Dit betekent dat we er naar streven dat meerdere partijen in gezamenlijkheid hun verantwoordelijkheid nemen om continuïteit te waarborgen;

De contouren van de nieuwe economische werkelijkheid worden steeds duidelijker. De eerste plannen rondom herstel krijgen vorm of worden ingezet. De 1e herstelfase voor de economie gaat gekenmerkt worden door de 1,5 meter regel.

Ondernemers en gemeente moeten zich voorbereiden op de komst van de 1,5 meter economie. Hoelang deze fase gaat duren is niet te zeggen, vandaar dat flexibiliteit het gedachtegoed is dat leidend moet zijn.

Uitgangspunten voor economisch herstel

- We benutten de middellange periode om te werken aan duurzaam economisch herstel. We dagen marktpartijen uit om met creatieve oplossingen te komen en kijken hoe we hierbij kunnen ondersteunen;
- We ondersteunen initiatieven voor een duurzaam herstel naar een gezonde toekomstige economie;
- We verkennen de nieuwe eisen, kansen en mogelijkheden van de 1,5 meter economie in relatie tot onze regelgeving, te starten in de horeca en detailhandel sector. Flexibiliteit wordt gevraagd.
- We bundelen de uitdagingen van het economisch herstel aan de opgaven economische kracht. De koppeling zal als eerste worden gemaakt in de aankomende bestuursopdracht.

Maatregelen

Vanuit het huidige economische beleid en de daarbij behorende financiering kunnen we al een aantal zaken oppakken waarmee we nu de economie kunnen ondersteunen en straks herstel kunnen stimuleren. Enkele voorbeelden daarvan zijn:

- Uitbreiding informatievoorziening: Vanaf het moment dat de coronamaatregelen zijn ingezet hebben we het contact met bedrijven geïntensiveerd en geprofessionaliseerd. Het CRM-systeem is versneld geïmplementeerd en inzet verhoogd. We staan wekelijks in contact met individuele ondernemers en belangenverenigingen. Het kernteam economie heeft dagelijks afstemmingsoverleg en één keer per week een breed algemeen overleg.
- Voor de ondersteuning van de horeca bij het openstellen op basis van de 1.5 meter regelgeving is met een integraal team contact met de ondernemers om mee te denken over de aanpassingen.

Hieronder stellen we lokale maatregelen voor die aanvullend zijn.

1. Voortzetting businesscoaches

Start to Grow biedt aan ondernemers ondersteuning met gebruik van Businesscoaches. Zij zijn beschikbaar voor het ondersteunen bij ondernemers vraagstukken.

2. Snelproces beoordeling tijdelijke initiatieven

Zwaar getroffen ondernemers kloppen bij de gemeente aan met creatieve ideeën om toch nog wat omzet te genereren. Vaak zijn dit initiatieven die niet vanzelfsprekend in huidig lokaal beleid en/of regelgeving passen. Enerzijds willen we ondernemers graag helpen om in tijdelijkheid die creativiteit toe te staan, anderzijds vraagt juist ook deze situatie een integrale en gedegen afweging. We willen richtlijnen opstellen om binnen een korte termijn (7 dagen) tot een integrale afstemming te komen, waarbij we zoeken naar evenwicht tussen een kritische beoordeling in het belang van de gezondheid en veiligheid van onze inwoners en het meedenken met ondernemers en organisaties om in deze situatie toch het hoofd boven water te kunnen houden, zonder daarbij over te gaan tot willekeur.

3. Horeca

De horeca mag vanaf 1 juni weer open. De terrassen kunnen worden benut met de inachtneming van bepaalde regels zoals 1.5 meter afstand. Hiervoor hebben we alle horecaondernemers benaderd en gevraagd naar hun behoeften en plannen. Diverse horeca zaken zullen worden bezocht om ter plaats te bekijken wat de mogelijkheden zijn. Ook bieden we als gemeente de optie om op de Markt in Steenberg en bij de haven in Dinteloord extra terrasruimte aan voor horecaondernemingen die behoefte aan extra ruimte maar bij de eigen locatie dit niet beschikbaar hebben.

4. Versterken en bespoedigen economisch herstel

Op enig moment gaat de huidige 'intelligente lockdown' versoepeld worden. Social distancing zal naar verwachting nog lang nodig zijn. Hoe gaan we straks winkelen, uit eten, recreëren, op vakantie, werken in een kantoortuin? We willen de komende maanden gebruiken om, samen met bedrijven, te werken aan ideeën voor de 1,5 meter economie en herstel op langere termijn. Daarnaast willen we deze periode gebruiken om ideeën uit te werken voor economisch herstel op de langere termijn. Dit gaat samen met het ingezette proces van de opgaven economische kracht.

Concreet organiseren we een aantal aanvullende activiteiten:

- Kooplokaal

De gemeente heeft bij de lokale media diverse pagina's gereserveerd om beschikbaar te stellen aan ondernemers die zijn getroffen door de crisis en op creatieve wijze blijven ondernemen.

Voor de langere termijn zijn online platforms eventueel kansrijk. Een platform waar direct bij diverse zaken gewinkeld kan worden. Deze verkenning is geïnitieerd vanuit lokale ondernemers. Dit kan zorgen dat de winkelstructuur ook in de periode na de noodmaatregelen in verband met het Covid-19 virus toekomstbestendig is. De gemeente is hierin een gesprekspartner en verkend de mogelijkheden hierin mee.

- Herstel toeristische en vrijetijdssector

Met de Brabantse Wal gemeenten & SOBW wordt een brainstormsessie georganiseerd met ondernemers, branchevereniging en andere betrokken partijen. Samen bepalen we hoe BW-breed de ondernemers tot producten / marketing kunnen komen om de BW te promoten. Inwoners van de Brabantse Wal lokaal recreëren, lokaal op vakantie gaan, en zoveel moois gaan ontdekken in de nabije regio. Deze sessie staat gepland in de laatste week van mei of eerste week van juni. Naarmate meer mogelijk is kan de samenwerking / campagne breder worden opgezet. De doelgroep is de lokale toerist.

Zodra de jeugd weer mocht sporten is er gezamenlijk met recreatieve ondernemers gekeken of ze een gedeelte van de activiteiten weer konden opstarten. Dit maatwerk heeft ervoor gezorgd dat zij weer wat inkomsten konden genereren. In de komende periode zal het contact en maatwerk blijven plaatsvinden.

- Economie na corona

In samenloop met de bestuursopdracht economische kracht organiseren we verschillende overleggen met sectoren en ondernemers over de economische ambitie en agenda van de gemeente Steenberg. Ook de gevolgen van het virus en hoe hierop aan te passen maakt hier onderdeel van uit.

Financiële consequenties (categorie 'Lokale Maatregelen')

- Businesscoaches: binnen bestaande begroting;
- Inrichten snelproces: binnen bestaande begroting;
- Ondersteuning horeca: binnen bestaande begroting;
- Versterken en bespoedigen economisch herstel: € 30.000 werk- en organisatiebudget.

4.6. Energietransitie

Inleiding

De corona heeft niet directe nadelige gevolgen op de energietransitie. Wel zal de ontwikkeling mogelijk vertraging oplopen en door de crisis de noodzakelijke aandacht verliezen. Dit is naar verwachting tijdelijk van aard.

Energiecoöperatie Duurzaam Steenberg

Energiecoöperatie Duurzaam Steenberg had eind maart 2020 twee informatiebijeenkomsten gepland staan over hun initiatief om op het voormalige trainingsveld van voetbalvereniging NVS in Nieuw-Vossemeer een zonneveld te realiseren via de postcoderoosregeling. Door de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus was Duurzaam Steenberg genoodzaakt om deze bijeenkomsten te annuleren. Dit heeft tot gevolg dat de werving van geïnteresseerde deelnemers minder voorspoedig verloopt dan voorafgaand werd ingeschat en dat de realisatie van het zonneveld naar verwachting vertraging oploopt. Daarnaast merkt de energiecoöperatie dat (investeren in) duurzame maatregelen en het verduurzamen van de woning momenteel weinig prioriteit heeft. Men heeft andere dingen aan het hoofd. Dit is ook een reden waarom de werving van deelnemers minder voorspoedig verloopt. Duurzaam Steenberg heeft daarom besloten om de wervingsacties on hold te zetten, totdat het mogelijk is om (aangepaste) acties te organiseren. De energiecoöperatie heeft op dit moment geen financiële middelen en de benodigde kennis en tools om wervingsacties online te organiseren.

Duurzaam Steenberg heeft de gemeente gevraagd of er in samenwerking een (pers) bericht en/of flyer kan worden ontwikkeld en of de gemeente via haar communicatiekanalen regelmatig aandacht kan besteden aan hun initiatief.

Investerings energietransitie als middel tegen crisis

Investerings in de energietransitie kan ook gezien worden als om de door corona veroorzaakte economische crisis tegen te gaan. De investeringen vanuit het energietransitieprogramma kan niet alleen leiden tot energiebesparing, maar ook tot extra bedrijvigheid en werkgelegenheid.

uitgangspunten

niet van toepassing

Maatregelen

- Middelen aan energiecoöperatie Duurzaam Steenberg ter beschikking stellen om aangepaste (online) wervingsacties te organiseren en een communicatieadviseur in te huren die kan ondersteunen bij (online) communicatie over hun initiatief.

Financiën

- Budget uit het steunfonds voor ondersteuning participatie van € 5.000 vrijmaken.

4.7. Onderwijs

Inleiding

De organisatie en kwaliteit van onderwijs zijn primair de verantwoordelijkheid van onze onderwijspartners. Onderwijspartners leggen daarover verantwoording af aan de Onderwijsinspectie. Begin maart hebben de drie Brabantse Wal gemeenten en de gezamenlijke schoolbesturen – zowel primair als voortgezet onderwijs – elkaar snel opgezocht om de gevolgen van aangekondigde coronamaatregelen door te spreken; al voor dat de scholen werden gesloten. Ook kinderopvangpartners zijn daar bij aan gesloten. Er zijn afspraken gemaakt over gezamenlijke inspanningen; onderwijs op afstand is daarbij benoemd als taak voor onderwijspartners. Ook de keus hoe verder met de invulling van onderwijs is aan de onderwijspartners. Niettemin vinden we het als gemeente erg belangrijk dat we ondersteunen daar waar nodig en mogelijk. Ook met de aangekondigde versoepelingen. En dit is dan ook gebeurd.

Primair onderwijs (PO):

Het PO is deeltijds fysiek opgestart. Vanaf 8 juni mag het primair onderwijs weer voltijds fysiek onderwijs bieden. De gemeente heeft tijdens de lockdown laptops/tablets ter beschikking gesteld ten behoeve van onderwijs op afstand, daar waar nodig. Ook heeft de gemeente de opstart ondersteund met fysieke middelen (hekken, hesjes, krijt, afzetlint) en met advies van verkeersdeskundige ten aanzien van looproutes. Vanuit het CJG is de vinger aan de pols gehouden bij 'zorgen' om leerlingen. Er zijn geen Steenbergse kinderen 'uit beeld' geweest door onderwijs op afstand.

Speciaal onderwijs

Het SO biedt volledig fysiek onderwijs aan vanaf de heropening. Tijdens de lockdown is in afstemming met het CJG 'kwetsbare kinderen' opgevangen op school. De gemeente heeft ondersteuning geboden bij het organiseren van het vervoer waar nodig.

Voorgezet onderwijs (vo)

Tijdens de lockdown is onderwijs op afstand gegeven. Het CJG heeft ook hier vinger aan de pols gehouden bij 'zorgen' om leerlingen. Geen enkel Steenbergs kind is 'uit beeld' geweest. Het Rijk heeft gevraagd of de VO per 8 juni in deeltijd wilt starten met fysiek onderwijs. Zolang de 1,5m-regel geldt, kan slechts een deel (een derde) van de leerlingen op school terecht. Naar verwachting Een combinatie van fysiek onderwijs en afstandsonderwijs na de zomervakantie; in ieder geval tot jaar einde/zo lang afstand houden de norm is.

Kinderopvang/ noodopvang/ VVE

De afgelopen maanden is vele van de kinderopvanglocaties gevraagd. Met name flexibiliteit. Vanaf 11 mei is de opvang volledig open. Kosten voor opvang kwetsbare kinderen zal komende weken in rekening gebracht worden bij gemeente. De compensatie volgt later vanuit het Rijk.

Landelijke maatregelen

Na de sluiting van alle scholen en opvang (exclusief voor vitale beroepen) heeft het Rijk de scholen per 11 mei heropend voor 50% en de opvang en het speciaal onderwijs volledig. Per 8 juni zal het basisonderwijs weer volledig open zijn. Het middelbaar onderwijs zal vanaf 8 juni deeltijd onderwijs bieden aan leerlingen. Hierbij moet aan de 1,5 meter regel gehouden worden.

Uitgangspunten

Niet van toepassing

Maatregelen

- Voor de zomervakantie gaat de portefeuillehouder met lokale schooldirecteuren in gesprek om met elkaar te leren van de afgelopen weken/maanden. Een tweede/volgende golf van beperkende maatregelen is daarbij ook onderwerp van gesprek.
- Voor de zomer staat er nog een gesprek gepland tussen de portefeuillehouder en 't Ravelijn, om ook hier te leren van de afgelopen weken en een mogelijke volgende lockdown te bespreken. Er komt een gesprek gepland met AOV/verkeersdeskundige om verkeersstromen en groepsvorming op schoolplein te bespreken.
- Laptops en tablets die zijn uitgereikt voor thuis onderwijs hoeven niet terug en er is nog een voorraad voor de opvang van een tweede golf aan aanvragen.

Financiën

Middelen zijn niet direct noodzakelijk. Mocht er een tweede golf van besmettingen komen met sluitingen van het onderwijs als gevolg bestaat de kans dat het fonds benut dient te worden voor ondersteuning van het onderwijs.

4.8. Participatie en armoede bestrijding

Inleiding

De inzet vanuit participatie is erop gericht om te voorkomen dat mensen gebruik moeten maken van steunmaatregelen (preventie). Doelstelling is om de toestroom op de vangnetregelingen zoals uitkering, bijzondere bijstand, schuldhulpverlening en budgetbeheer te dempen. Hiermee zorgen dat we niet vastlopen in budget en capaciteit en dat we de basis-dienstverlening voor mensen die echt het vangnet nodig hebben overeind kunnen blijven houden.

Landelijke maatregelen

Ondanks de getroffen maatregelen zal de komende de tijd de toestroom in de bijstand en schuldhulpverlening toenemen. Dat is onafwendbaar, we kunnen er maar beter op voorbereid zijn. Extra capaciteit en middelen zijn noodzakelijk en moeten de komende maanden al georganiseerd zijn. Belangrijk aandachtspunt is dat uitvoering P-wet en wet op de gemeentelijke schulphulpverlening 'verplichtingen' vanuit den Haag zijn, die weinig speelruimte geven. Daarnaast zijn het ook nog eens open-eind-financieringen, we moeten dus leveren ook al is er onvoldoende budget begroot.

Uitgangspunten

Dit kunnen we doen door volgende uitgangspunten te hanteren:

- Intensieve focus op het in werk houden van mensen, zodat druk op vangnetregelingen niet vergroot;

- Onze inzet van participatie-,schulphulpverlening- en armoedemiddelen zo ver mogelijk vooraan in te gaan zetten, hiermee vergroten we de kans dat beroep op vangnetregelingen niet in korte termijn enorm toeneemt;
- Werken moet lonen;
- Speciale aandacht voor werkende armen.

Maatregelen

De kosten voor de uitvoering pakt de gemeenten nu eerst zelf maar vormen onderdeel van de aanvraag voor compensatie bij het Rijk.

1. Er is een hogere instroom levensonderhoud & continuering TOZO-regeling en een lagere instroom naar betaald werk. Vraag die voorligt is: Hoe kunnen we de instroom levensonderhoud zo veel als mogelijk voorkomen? En hoe krijgen we onze inwoners - in crisis - vanuit uitkeringssituatie naar betaald werk? We zetten maximaal de WSP-adviseurs in om levensonderhoudsaanvragen te voorkomen en mensen weer naar werk te begeleiden;
2. Bemiddeling naar betaald werk:
 - Inrichting team WW-aanvragen kortdurend (3 maanden) in kader van preventie in samenwerking met UWV;
 - Inrichting online platform dat 'Werk naar Werk' faciliteert (regionaal);
 - Inrichting online platform voor scholing/bemiddeling bij economisch herstel (regionaal).
3. Hulpbehoevende burgers:
 - Loketfunctie waar burgers terecht kunnen voor (financieel) advies;
 - De Voedselbank vervult in deze moeilijke tijd een belangrijke rol bij het ondersteunen van kwetsbaren in onze stad. Wij hebben veel waardering voor de inzet van deze vrijwilligers en faciliteren hen waar maar mogelijk bij maatregelen zodat zij de RIVM richtlijnen kunnen naleven. Door brede steun vanuit de Steenbergse samenleving zijn er tot nu toe elke week nog voldoende producten. Wij monitoren dit nauwlettend en hebben continu contact . Indien blijkt dat er nadere hulp of actie nodig is gaan wij bedrijven en organisaties actief benaderen zodat wij gezamenlijk de Voedselbank kunnen ondersteunen. De gemeente neemt hierbij haar verantwoordelijkheid door partijen te verbinden en zal ook indien nodig als achtervang fungeren.
4. Doelgroep met grotere afstand tot de arbeidsmarkt:
 - Onverminderd focus op doelgroep banenafpraak met extra werving voor sociale ondernemers (drempel verlagen);
 - Inzet Perspectief op Werk wel gedeeltelijk, maar niet volledig laten verschuiven naar 'makkelijkere' doelgroepen (regionaal)
5. Financiële druk:
 - Herijken van de inzet voor de rest van het jaar.

We willen voorkomen dat de inzet die gepleegd is om het beschikbare budget weer in overeenstemming te brengen te niet wordt gedaan. We zullen er alles aan moeten doen om mensen

te begeleiden naar een zelfstandig inkomen en willen voorkomen dat men voor een langere periode uitkeringsafhankelijk wordt. Wat een negatief financieel effect kan hebben voor zowel inwoner als gemeente. Voor het verstrekken van nood-inkomen worden wij als gemeente grotendeels gecompenseerd, maar de hogere instroom maakt dat de financiële situatie onder druk komt. Dit werkt door op de burgers (zij krijgen niet de aandacht of scholing die zij nodig hebben) en maakt waarschijnlijk ook dat de focus komt te liggen op schadelastbeperking (eerst inzet op makkelijk plaatsbare mensen).

Financiële consequenties

Het is nog te vroeg om in te schatten wat de impact op de uitgave van BUIG en Armoede-middelen zijn. We gaan ervan uit dat de Rijksoverheid extra uitgaven compenseert.

4.9. Stedelijke ontwikkeling en wonen

Inleiding

De problematieken rondom ruimtelijke ordening worden meegenomen in de lange termijn maatregelen. Om levensvatbaarheid van de gemeente te blijven garanderen en voor te sorteren op de nieuwe economische balans die gaat ontstaan, is het mogelijk nodig om al in te grijpen op de middellange termijn.

Op dit moment zijn er geen signalen dat we vertragingen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en wonen oplopen. Enkele trajecten lopen wat vertraging op in het participatieproces. Dit is voornamelijk niet onoverkomelijk. We houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten omdat bij bepaalde sectoren de effecten pas op de langere termijn zichtbaar zullen zijn.

Daarnaast zullen als gevolg van de crisis een aantal transities versnellen, met name op het gebied van detailhandel en zakelijk vastgoed. De consequenties hiervan zullen met name op de lange termijn zichtbaar worden. Desalniettemin is het nu al zaak om eventuele transities te bezien en waar mogelijk op te acteren.

Het aantal vergunningen is iets minder dan voorgaande jaren maar dit is te verklaren en niet gerelateerd aan de coronacrisis. Naar verwachting zal het verschil zich in de loop van het jaar verdwijnen.

Landelijke maatregelen

Op dit moment zijn er nog geen landelijke maatregelen t.a.v. de ruimtelijke ordening bekend. Wel is door de minister aangegeven dat de invoering van de omgevingswet wordt uitgesteld. De consequenties hiervan voor de inzet van de gemeente wordt op dit moment bezien en meegenomen in het implementatieplan Omgevingswet.

Uitgangspunten

Niet van toepassing.

Maatregelen

Niet van toepassing.

Financiële consequenties

Niet van toepassing

5. Organisatie, bedrijfsvoering en dienstverlening

Na de 1^e persconferentie van premier Rutte op 27 februari jl. hebben we besloten dat de crisisorganisatie meteen bestuurlijk en ambtelijk actief is. Voor de organisatie betekende dit in de maanden maart tot en met eind mei veel uren zijn ingezet voor de Coronacrisis, -maatregelen en –communicatie. Tevens is vanaf het begin het thuis werken van start gegaan. Van de kantoorfuncties was dat ongeveer 70%-80% thuis aan het werk. In het begin van de crisis had de organisatie te maken met een verhoogd ziekte%, waaronder enkele cruciale functies. De onduidelijkheid over het verloop van de crisis, het pas later volledig faciliteren van het personeel met passende digitale middelen, de inzet van de teamleidinggevenden voor de crisisorganisatie en het feit dat de intelligente lockdown gemeentelijke bijeenkomsten niet mogelijk maakte heeft gezorgd dat er werkprocessen niet adequaat konden verlopen en er productieverlies voor de regulier werkprogramma's heeft plaatsgevonden. In de planning van de jaarrekening en perspectiefnota betekende dit stagnatie en heroriëntatie. Voor de jaarrekening betekende dit dat de aanlevering voor en de accountantscontrole zelf vertraging opliep. En voor de perspectiefnota is gekozen om deze beleidsarm te maken.

Voor de dienstverlening is tijdens de crisis gekozen om alleen nog op afspraak te werken (baliediensten). Voor de bedrijfsvoering heeft dit positieve effecten gehad.

Inmiddels is het ziekteverzuim gedaald naar normale waarden en starten we vanaf juni met "het nieuwe normaal"- werken.

6. Financiën

Voorgaande maatregelen omvatten veel maatwerk en specifieke uitgangspunten. Omdat onduidelijk is in welke het maatwerk in de periode tot 1 oktober ook daadwerkelijk wordt aangevraagd en wat zeer hoogst waarschijnlijk tot substantiële extra inzet van de ambtelijke organisatie leidt zullen we rekening moeten houden met extra kosten op dit punt.

Eerder heeft de gemeenteraad 17 beslispunten vastgesteld met financiële gevolgen en zijn er diverse uitgaven vanuit het steunfonds gegenereerd. De status van de 17 maatregelen is:

Nr.	Omschrijving maatregel	Beschikbaar bedrag	Globale inschatting kosten	COVID-19 eigen middelen Werkelijke kosten stand 27 mei 2020	COVID-19 Rijksmiddelen stand 27 mei 2020
Aanv.	Steunpakket	172.250			
1	Voedselbank		15.000	1.867	nvt
2	Digitale hulpmiddelen onderwijs		16.250	1.660	nvt
3	Extra schuldhulp		20.000	0	nvt
4	Noodmaatregel Broodnood		Declarabel bij het Rijk		Loopt via de ISD , er zijn al voorschotbetalingen ontvangen van het Rijk
5	Noodmaatregel Broodnood ZZP		Declarabel bij het Rijk		Loopt via de ISD , er zijn al voorschot betalingen ontvangen van het Rijk

6	Noodfonds AMW		45.000	0	nvt
7	Mogelijkheden onderzoeken voor een app huiselijk geweld		pm	0	nvt
8	Procedure vereenvoudigen voor het aanvragen van aanvullende bijstand		41.000	0	nvt
9	Uitstel gemeentelijke lasten		Brengt vooralsnog geen kosten met zich mee. Betreft uitstel.	nvt	nvt
10	Huur terrassen niet in rekening brengen		pm	0	nvt
11	Incasso van gemeentelijke facturen		Brengt vooralsnog geen kosten met zich mee. Betreft uitstel.	nvt	nvt
12	Terugbetalen leges evenementen		pm	0	nvt
13	Terugbetalen marktgelden		pm	0	nvt
14	Extra inzet accountmanagement		35.000	2.000	nvt
15	Niet in rekening brengen huur maatschappelijke instellingen die gebruik maken van accommodaties.		Brengt vooralsnog geen kosten met zich mee. Betreft uitstel.	nvt	nvt
16	Samen met de maatschappelijke instellingen financiële problematiek in kaart brengen.		pm	700	nvt
	Totaal		172.250	6.226	0

De stand van zaken van de maatregelen waarbij dekking vanuit het steunfonds gevraagd is, is:

Nr.	Omschrijving	Maatregel	Doelgroep	Effect	Beschikbaar bedrag	Globale inschatting kosten	Werkelijke kosten, stand 27 mei 2020
-----	--------------	-----------	-----------	--------	--------------------	----------------------------	--------------------------------------

A	Lokale Media	Extra pagina's te reserveren en te betalen bij de lokale kranten.	Alle inwoners	3 weken		16.350	17.463
B	TOGS	Overbruggingsregeling voor ondernemers die een TOG hebben ingediend bij het Rijk maar nog geen uitkering hebben ontvangen	Alle inwoners	3 weken		4.000	4.000
Z	Kosten Gemeente	Totale extra kosten in verband met COVID-19 die de organisatie op gebied van aanvullende dienstverlening, materialen, media, schoonmaak en automatisering heeft gemaakt.	Alle inwoners	3 weken		0	36.466
	totaal					16.350	57.929

Er wordt een extra kostenpost van ca. € 60.000,-- voorzien ten behoeve van de verantwoording. Dit in verband met de extra werkzaamheden voor financieel-administratieve vastlegging, controle, additionele controle voor misbruik en oneigenlijk gebruik, kosten voor inrichting geautomatiseerde controle (o.a. bestandskoppeling met KvK) en het verantwoordingsproces 2020.

Steunmaatregelen middellange termijn tot 1 oktober 2020:

Maatregel	Financieel gevolg
3.1 Kwijtschelding lokale heffingen	
Precario voor terrassen	€ 18.000
Leges en precario evenementen	€ 3.500
Markt- / reclamegelden voor marktlieden	€ 2.500
3.2 Gemeente als verhuurder van vastgoed	
Huurcompensatie gedurende gedwongen sluiting pm	
4.1 Cultuur	
Kwijtschelden van huur voor cultuurpanden	pm
Ondersteuningsmiddelen cultuur	€ 25.000
4.2 Sport, evenementen en zwembaden	
Niet innen van leges voor evenementen,	onderdeel 3.1
Kwijtschelden van huur sportaccommodaties,	onderdeel van 3.2
Ondersteuningsmiddelen sport	€ 15.000
Derving inkomsten en stijging kosten buiten zwembaden	pm
4.3 Zorg en sociaal maatschappelijk	

Bedrijf continuïteit, meerkosten, alternatieve uitvoering zorg.*	pm
4.4 Gemeenschapshuizen	
Gemeenschappelijke organisaties beschikbaar te stellen steunfonds	€ 100.000
4.5 Economie	
Businesscoaches en uitbreiding financiële vouchers*	€ -
Uitbreiding ondersteuningsmaatregelen economie*	€ -
Ondersteuning versterken en bespoedigen economisch herstel	€ 30.000
4.6 Energietransitie	
Corporatie Duurzaam Steenberg	€ -
4.6 onderwijs	
4.7 Participatie en armoede bestrijding	
Reservering extra inzet en werkzaamheden pm	
4.8 Stedelijke ontwikkeling en wonen*	
	€ -
6. Extra werkzaamheden verantwoording en administratief	€ 40.000
Extra werkzaamheden en inzet handhaving en communicatie	€ 30.000
Totaal	€ 269.000

Het steunpakket vraagt financieel vooralsnog om € 269.000,-. Eerder is door de gemeenteraad een steunfonds van 1 miljoen Euro ingesteld. Er zijn nog enkele pm posten die een verdere uitwerking nodig hebben en een claim leggen op het steunfonds.

We gaan er alles aan doen om zeker 1/3 van het benodigde bedrag terug te kunnen halen bij het rijk. Het voorstel is om de kosten van het steunpakket te financieren vanuit de algemene reserve (beschikbare weerstandsvermogen). Zie hiervoor de volgende onderbouwing.

Voor 2020 zijn nog onzekerheden bij posten die in een later stadium worden verrekend. Denk hierbij aan toeristenbelasting, bijstand, GGD en debiteuren. Onder hoofdstuk 7 wordt een langere termijn beeld gegeven van corona en de gevolgen. Eventuele doorlopende en vergrote financiële gevolgen voor de gemeente zijn onder deze paragraaf meegenomen.

7. Doorkijk naar de langere termijn

Voorgaand heeft u kennis genomen van de middellange termijn perspectief en daarvoor in te stellen maatregelen. Vanaf oktober 2020 is meer kennis over de gevolgen van de coronacrisis. Tot oktober biedt het Rijk zicht op het beleid en financiën (Prinsjesdag), de economische inzichten zijn verscherpt en het gemeentelijk acres wordt bepaald. Dit samen met de ontwikkeling van het virus biedt ons de kans om de langere termijn gevolgen te bepalen. De verwachting is dat ook in 2021 de directe gevolgen van de crisis nog gevoeld zullen worden en in de nasleep er nog maatregelen nodig zijn tot herstel van de situatie. De economische gevolgen zullen nog lang gevoeld worden en impact hebben. Ook gemeenten voorzien nadelige gevolgen. Uit onderzoek onder 162 gemeenten blijkt dat 87% van de gemeenten verwacht in korte tijd in financiële problemen te komen. De kans is dat er zolang er voor het virus geen groepsimmunititeit is of een vaccin, naar verwachting nog tot in 2021 er nog maatregelen van kracht blijven die dienen om uitbraken van het virus te gaan en de gevolgen van het virus nog lang merkbaar zullen zijn.

Daarnaast wordt voorzichtig ook gekeken naar de veranderende omstandigheden en de mogelijkheden die dit kan bieden. Er zijn duidelijke versnelde veranderingen door de crisis. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de versnelde digitalisering en digitaal contact als de nieuwe "standaard".

De feitelijke gevolgen op de langere termijn zijn niet te bepalen. Wel zien we mogelijke (nieuwe) opgaven opkomen als gevolg van corona die algemeen van aard zijn maar ook gevolgen of effect hebben op gemeente Steenberg:

- De samenleving raakte tijdens de crisis op korte termijn meer verbonden en ontstonden veel sociale initiatieven. Op de langere termijn kunnen de verschillen in de samenleving groeien door bijvoorbeeld een stijgende werkloosheid of beperkte digitale vaardigheden. Bij zowel het behoud van sociale initiatieven en/of de groei van een kloof in de samenleving is een rol weggelegd voor de gemeente.
- Binnen het sociaal domein zal als gevolg van de crisis de vraag naar hulp en ondersteuning stijgen en allicht veranderen. De stijging zal plaats vinden op alle vlakken binnen het sociaal domein. Een toename van WW-aanvragen, een toename van psychische hulp en jeugdhulp. Dit kan betekenen dat de behoefte aan inzet en middelen stijgt. En de (nabije) toekomst moet uitwijzen of de verandering waarop de inzet wordt gedaan mee verandert.
- Binnen de economie worden grote gevolgen voorzien en zal het virus doorgroeien naar een economische crisis. De echte lange termijn gevolgen zijn nog niet te overzien. Wel kan gesteld worden dat de krachtige basis die is opgebouwd tijdens de economische groei van de afgelopen jaren in korte tijd te niet is gedaan. En dit zet de arbeidsmarkt onder druk. De vraag zal afnemen en de kans dat het aanbod gaat stijgen door toetreding van ZZP-ers is aanwezig. De werkloosheid zal toenemen. Het CPB ziet een stijging tussen de 4.5 tot 9.5% afhankelijk van het scenario. Vooral zelfstandigen en jongeren (afstudeerders of young professionals met een flex-contract) zullen de gevolgen merken. Ook worden de bestaande economische structuren opnieuw beoordeeld. Bijvoorbeeld heeft het effect van globalisering in een korte periode ook zijn zwakke kant getoond en is de kracht van lokaal/ regionaal boven gekomen. Verandering van economische structuren bevat bedreigingen en kansen. Bedrijven zullen moeten innoveren om hun bestaansrecht te behouden en ontstaat er ruimte voor nieuwe ondernemingen. De gemeente dient steun te bieden bij arbeidsvraagstukken en bij getroffen doelgroepen. Ook kan Steenberg helpen bij het verzilveren van kansen bij veranderende systemen en zo innovatie initiëren.
- Culturele, sport en maatschappelijke organisaties zijn zwaar getroffen door de gevolgen van de coronacrisis. Deze organisaties zijn vaak het kloppend hart van de samenleving en kernen. Eventueel verlies van dergelijke verenigingen zijn binnen (kleine) kernen vaak niet op te vangen of vervangbaar. Afhankelijk van de versobering of aanscherping van de coronamaatregelen bepaalt of deze verenigingen kunnen blijven bestaan vanuit eigen kracht.

Bovenstaande vraagstukken komen mogelijk op ons af. De onzekerheid blijft. In de loop van het jaar 2020 en ook daarna zal de onzekerheid over de toekomst blijven bestaan. De vraagstukken en onzekerheden vraagt

wat van de organisatie. In een korte tijd is ingespeeld op de crisissituatie en hebben we adequaat steun geboden waar nodig. Het is nu van belang om de wenbaarheid van de organisatie die in de afgelopen periode is laten zien vast te houden voor de komende ambities, (financiële) uitdagingen en vraagstukken.

Als we kijken naar deze financiële uitdagingen zien we het volgende: Door de gevolgen van de crisis zijn bezuinigingen bij gemeenten onvermijdelijk. Al voor de crisis hadden veel gemeenten moeite om de begroting rond te krijgen, vooral als gevolg van groei in de uitgaven voor het sociaal domein. De gemiddelde solvabiliteit van gemeenten daalt van 42% in 2009 naar 30% in 2020 naar wellicht 25% in 2023 (Benchmark BDO). Bezuinigingen zullen zonder extra bijdragen vanuit de Rijksoverheid door de beperkte mogelijkheden die gemeenten binnen het huidige financiële stelsel hebben, waarschijnlijk ten koste gaan van publieke voorzieningen, zoals buurtwerk, cultuur, bibliotheek en zwembaden.

De coronacrisis heeft impact op vrijwel de hele gemeentebegroting. Wanneer en hoeveel zal de komende jaren zichtbaar worden. We dienen echter rekening te houden met:

1. Toename bijstandsuitkeringen en bijstandsuitkeringen zelfstandigen (BBZ);
2. Toename zorgvraag sociaal domein;
3. Doorloop risico's van in 2020 in verband met corona afgegeven garanties en borgstellingen;
4. Terugvordering uitgestelde belastingen (al dan niet oninbaar);
5. Doorloop extra kosten veiligheid en volksgezondheid bij aanhoudende pandemie;
6. Stimulering lokale economie;
7. Uitstel investeringen, of juist naar voren halen van investeringen;
8. Lagere opbrengsten uit grondexploitatie door economische laagconjunctuur;
9. Groei van niet betalende debiteuren;
10. Verhoging van de bijdrage aan de GR GGD;
11. Afname van de toeristenbelasting;
12. Onvoldoende compensatie door Rijksoverheid van de kosten van de crisis;
13. Lagere algemene uitkering;
14. Hoger risicoprofiel van de bestaande risico's.

De komende periode zal meer en meer zichtbaar worden hoe de wereld na corona eruit gaat zien. Het is aan te raden om een strategie/ verkenning te formuleren aan de hand van scenario's die voor onze gemeente gelden. Dit biedt houvast van een koers, aanpak en middelen, ondanks de blijvende onzekerheid.